Nový rok boháče a chudáka.

Psaní, které dostal Toby od radního Cutea, bylo adresováno velkému pánu v hlavní čtvrti města. Musila to být největší čtvrt města, poněvadž jí její obyvatelé obyčejně jmenovali "světem".

Psaní zdálo se Tobymu skutečně v ruce těžším, než kterékoliv jiné. Ne proto, že je radní zapečetil nekonečným množstvím vosku a ohromným erbem, nýbrž pro vážné jméno na adrese, s nímž byla spojena těžká suma zlata a stříbra.

"Jaký to rozdíl, oni a my!" myslil si Toby ve své nelíčené prostotě, dívaje se na adresu. V mimovolné úctě k tak vznešenému stavu položil Toby cíp zástěry mezi dopis a své prsty.

"Jeho děti," pokračoval Toby a oči mu zvlhly; "jeho dcery? Velcí pánové získají jejich srdce a ožení se s nimi, ony budou šťastnými ženami a matkami; jsou snad tak hezké jako má drahá M—a—"

Nemohl dočíci jejího jména. Poslední hláska rostla mu v hrdle, až byla tak velká jako celá abeceda.

"Neškodí," myslil si Toby. "Vím, co chci říci. Je to pro mne více než dost." A s touto potěšnou úvahou klusal dále.

Byl krutý mráz. Vzduch byl svěží, ostrý a jasný. Zimní slunce, ač bezmocné teploty, svítilo jasně na led; bylo příliš slabé, aby ho mohlo rozpustiti a obklopovalo ho jen skvělou září. Jindy by se byl Trotty učil od zimního slunce lekci pro chudáky; dnes však to pro něho neexistovalo.

Rok byl dnes stár. Trpělivý Rok prožil všechny výčitky a ústrky svých pomlouvačů a dokonal věrně své dílo: Jaro, léto, podzim, zimu. Dopracoval svůj určený kruh a kladl nyní svou unavenou hlavu k smrti. Sám vyloučen z naděje, vznešených pohnutek a činného štěstí, byl pro jiné poslem mnohých radostí, a dovolával se nyní při svém skonu toho, aby lidé pamatovali na jeho lopotné dny a trpělivé hodiny a nechali ho zemříti v klidu. Trotty by byl mohl v mizícím roku čísti alegorii chudáka; dnes však toho pro něho nebylo.

A jen pro něho? Anebo se podobně dovolává soucitu hlava sestárlého dělníka, a povždy marně?

Ulice byly plny ruchu a krámy byly pestře vyzdobeny. Čekalo se na Nový Rok jako na dědičného prince celého světa a vítáním, dárky a radostí. Byly tu knihy a hračky k Novému Roku, lesklé šperky k Novému Rou, šaty k Novému Roku, plány štěstí k Novému Roku; nové vynálezy k jeho zkrácení. Jeho život byl rozparcelován v kalendářích a almanaších; příchod jeho měsíců, hvězd a počasí byl na minutu předem znám; veškerá práce jeho ročních dob ve dne i v noci byla vypočítána s takovou přesností, s jakou pan Filer pracoval ve svém sčítání mužů a žen.

Nový Rok, Nový Rok. Všude Nový Rok! Na Starý Rok se hledělo již jako na mrtvý; a jeho majetek prodával se lacino, jako na lodi pozůstalost po utopeném lodníkovi. Jeho vzory byly zastaralé a byly obětovány, dříve než vypustil ducha. Jeho poklady byly pouhým blátem vedle bohatství jeho nenarozeného nástupce!

Trotty ve svých myšlénkách neměl podílu ani na Novém Roce, ani na Starém.

Konečně došel v určitou dobu k cíli své cesty, k domu Sira Josefa Bowleye, člena parlamentu.

Vrátný mu otevřel. Takový vrátný! To bylo něco zcela jiného než Toby. Ten by měl býti veřejným posluhou, ne Toby.

Vrátný ten lapal těžce po vzduchu, dříve než mohl promluviti; udýchalť se tím, že neopatrně povstal se své židle, nedopřáv si dříve času, by o tom přemýšlel a srovnal své myšlénky. Když nabyl hlasu, což trvalo nějakou chvíli, neboť hlas byl hodně zahrabán pod tíhou masa, pronesl chraplavým šepotem:

"Od koho je to?"

Toby mu řekl.

"To musíte odevzdat sám," řekl vrátný, ukazuje na dvéře na konci dlouhé chodby, vedoucí z průjezdu. "Dnes jde každý přímo dovnitř. Nepřišel jste ani o chvíli příliš záhy; neboť kočár již stojí přede dveřmi a panstvo přijelo za tím účelem do města jenom na pár hodin."

Toby si pečlivě otřel nohy (ač byly již úplně suché) a ubíral se cestou jemu označenou. Všiml si, kráčeje chodbou, že je to strašně rozlehlý dům, ale všechno zastřeno a zakryto, jakoby rodina byla na venkově. Když zaklepal na dvéře pokoje, ozval se uvnitř hlas, aby vešel; učiniv tak ocitl se v rozsáhlé knihovně, kde u stolu pokrytého listinami a papíry seděla statná dáma s kloboukem na hlavě a ne příliš statný pán v černých šatech, který psal, co mu diktovala; jiný pán, starší a mnohem statnější, jehož hůl a klobouk ležely na stole, procházel se pokojem maje ruku zastrčenou na prsou, a díval se občas zálibně na svůj vlastní obraz, v životní, skorem nadživotní velikosti, jenž visel nad krbem.

"Co to?" ozval se posledně jmenovaný pán. "Pane Fishe, chtěl byste si toho laskavě povšimnout?"

Pan Fish prosil za odpuštění, a vzav od Tobyho psaní odevzdal je s hlubokou úctou.

"Od radního Cutea, Sire Josefe."

"Je to vše? Nemáte ničeho více, posluho?" ptal se sir Josef.

Toby zavrtěl hlavou.

"Nemáte žádného účtu nebo žádosti na mne — mé jmeno jest Bowley, Sir Josef Bowley — cokoliv od kohokoli, nemáte?" řekl Sir Josef. "Máteli, odevzdejte to. Poukázková kniha leží vedle pana Fishe. Nic u mně nesmí být přeneseno v Nový rok. Každý účet v tomto domě se vyrovná na konci starého roku, tak že kdyby smrt roz — roz —"

"Rozt'ala," napověděl pan Fish.

"Roztrhla, pane," odpověděl Sir Josef s velkou ostrostí, "nit mého života, doufám, že by byly mé záležitosti nalezeny v úplném pořádku."

"Milý Sire Josefe," ozvala se paní která byla mnohem mladší než pan. "Jaká to pohoršlivá řeč!"

"Mylady Bowleyová," odpověděl Sir Josef, trhaje s sebou chvílemi, jako by uchvácen velkou hloubikou své poznámky, "v této roční době máme mysliti na — sebe. Máme nahlížeti ve své — své — účty. Máme si býti vědomi, že každý návrat ta kovéto důležité periody v lidském životě přivodí věci veliké váhy mezi člověkem a jeho — jeho bankéřem."

Sir Josef promlouval tato slova, jakoby cítil dokonalou morálku toho, co říkal; přál si, aby i Toby měl příležitost býti napraven podobnou řečí. Snad za tím účelem dosud nerozlomil pečeti na psaní a řekl Trottymu, aby minutu počkal.

"Přála jste si, mylady, aby pan Fish —" podotkl sir Josef.

"Pan Fish to, myslím, již řekl," odvětila mylady nahlížejíc v list. "Ale věru, Sire Josefe, nemyslím, abychom v tom dále pokračovali. Je to tak příliš drahé."

"Co je drahé?" ptal se Sir Josef.

"Ta lidumilnost, drahoušku! Povoluji pouze dva hlasy na subskripci pěti liber. To je vskutku děsné!"

"Milady Bowleyová," odvětil Sir Josef, "uvádíte mne v úžas. Což je slast pocitu v poměru k počtu hlasů? Neřídí-li se pocitová mysl dle počtu uchazečů a dle jejich zdravého smýšlení? Neni-li to rozkoší nejčistšího druhu, máme-li mezi padesáti lidmi dva hlasy k disposici?"

"Přiznávám se, že pro mne ne," odvětila paní. "Nudí mne to. Mimo to se nemůžeme zavděčiti ani jedinému. Ovšem, vy jste přítelem chudiny, Sire Josefe. Vy smýšlíte jinak."

"Jsem přítelem chudiny," potvrdil Sir Josef, dívaje se nyní na chudého posluhu. "Nechť se proto o mně mluví posměšně. Mluvilo se již o mně proto posměšně. Nepřeji si však jiného názvu."

"Bůh žehnej šlechetného pána!" myslil si Trotty.

"Nesouhlasím v tom na příklad s Cutem," řekl Sir Josef, drže stále psaní v ruce. "Nesouhlasím s Filerovou stranou. Nesouhlasím vůbec se žádnou stranou. Můj přítel chudina nemá co činiti s ničím podobným a nic podobného nemá co činiti s ním. Můj přítel, chudý člověk, je v mém okresu mou záležitostí. Žádný člověk, žádný sbor lidí nemá práva mísiti se mezi mne a mého přítele. Na této zásadě trvám. Beru na sebe otcovský charakter vůči svému příteli. Říkám mu: "Můj dobrý hochu, chci s Tebou zacházeti otcovsky."

Toby naslouchal s velkou vážností a začalo mu býti lehčeji.

"Můj milý brachu," pokračoval Sir Josef, dívaje se roztržitě na Tobyho; "máš ve světě co dělat pouze se mnou. Nemusíš se namáhat, abys o něčem sám přemýšlel. Chci mysleti za tebe; vím, co je pro tebe dobré; jsem tvým stálým pěstounem. Tak to rozdělila všemoudrá prozřetelnost! Nuže, nejsi stvořen pro to, abys se opíjel a hýřil, a hledal zvířecky svůj požitek v jídle;" Toby vzpomněl si s výčitkou na okruží; "nýbrž abys cítil důstojnost práce. Vyjdi si hrdě vzpřímen do jasného ranního vzduchu, a — a zůstaň tam. Žij spořivě a střídmě, buď uctivý, cvič se v sebezapírání, vychovávej svou rodinu skorem ničím, plať svou činži tak pravidelně jako hodiny tíjí, buď správným ve svých obchodech (dávám ti dobrý příklad; najdeš vždy pana Fishe, mého důvěrného sekretáře, s kapsou před sebou); a můžeš na mne spoléhati, že ti budu přítelem a otcem."

"Pěkné děti, opravdu, Sire Josefe!" řekla paní, otřásajíc se. "Revmatism, horečky, chromé nohy, asthma a všechny možné hrůzy!"

"Mylady," obrátil se Sir Josef slavnostně k ní, "proto přece jsem otcem a přítelem chudiny. Proto přece dostane se jí z mých rukou posily. Každého čvrt roku může vejíti ve spojení s panem Fishem. Každého Nového Roku budeme píti, já a moji přátelé, na její zdraví. Každého roku promluvíme k ní, já a moji přátelé hluboce procítěnou řeč. Jednou v životě snad bude i veřejně obdarována, u přítomnosti panstva, nějakou maličkostí od svého přítele. A když, nepodporován více těmito povzbuzujícími prostředky a důstojností práce, klesne chudák ve svůj hrob, to, milady," — Sir Josef se hlučně vysmrkal — "chci za těchže podmínek býti přítelem a otcem jeho dětí."

Toby byl hluboce pohnut.

"O, máte to vděčnou rodinu, Sire Josefe!" zvolala jeho žena.

"Mylady," řekl Sir Josef majestátně, "je známo, že nevděčnost je hříchem této třídy lidí. Nečekám jiných díků."

"Ah! Jsme špatni od narození!" myslel si Toby. "Nic námi nepohne."

"Co jen je v lidských silách, to konám," pokračoval Sir Josef. "Konám svou povinnost jako přítel a otec chudých: a snažím se vychovávat jejich ducha, vštěpuju jim při každé příležitosti onu jedinou morální lekci, kterou tato třída potřebuje. Jest to úplně odvislost ode mne. Nemají pranic co činiti sami — sami s sebou. Říkajíli jim bezbožní a potměšilí lidé něco jiného, a oni se stávají netrpělivými a nespokojenými a projeví se spurným chováním a černým nevděkem, což bývá nezvratným případem, jsem přec stále jejich přítelem a otcem. Tak je to přikázáno. Je to tak přirozené?"

S tímto vznešeným pocitem otevřel psaní radního a četl je.

"Velice zdvořilý a pozorný, opravdu!" zvolal Sir Josef. "Mylady, radní mi laskavě připomíná, že měl "obzvláštní čest" — je opravdu velice laskav — setkati se se mnou v domě našeho společného přítele Deedlesa, a ptá se mne zdvořile, nebylo-li by mi příjemným, kdyby byl Will Fern zavřen."

"Velice příjemným!" odpověděla milady Bowleyová. "Ten je nejhorší ze všech! Bezpochyby provedl nějakou loupež?"

"To právě ne," řekl Sir Josef, maje na mysli dopis. "Ne tak zcela. Skoro. Tak zcela ne. Zdá se, že přišel do Londýna, aby si hledal práci (chtěl se polepšiti — to je ta historka), byl nalezen, když spal v kůlně, zatčen a na druhý den ráno předvolán před radního. Radní poznamenává (velice vhodně), že si umínil vypleniti podobné věci, a že, bude-li mi příjemným, aby Will Fern byl zavřen, bude se pokládati za šťastna, že může začíti s ním."

"Nechť je na každý pád zavřen pro příklad všem," zvolala lady. "Loňskou zimu jsem zavedla mezi muži a hochy vesnickými řezbu lupenkou a pletení, jakož i pěkné večerní zaměstnání a složila jsem dle nového systému hudbu k verším

"O, milujeme své zaměstnání,
žehnejme pánu i paní,
jezme chléb svůj bez reptání
a znejme své povolání!"

aby je mohli při práci zpívat; tentýž Fern — ještě ho vidím — sáhl na okraj svého klobouku a řekl: "Prosím pokorně za odpuštění, mylady, jsem snad přece něco jiného než velké děvče!" Čekala jsem to ostatně; čeho se lze nadíti od této třídy lidí, kromě drzosti a nevděku? To sem ovšem nepatří. Sire Josefe! Jen ho použijte jako příkladu!"

"Hm!" zakašlal Sir Josef. "Pane Fishe, byl byste tak laskav —"

Pan Fish chopil se hned péra a psal, co mu Sir Josef diktoval.

"Soukromá věc. Milý Sire, jsem Vám velice zavázán za vaši úslužnost stran člověka Williama Ferna, o němž, k své lítosti, nemohu říci nic příznivého. Pokládal jsem se stále za jeho otce a přítele, avšak byl jsem odměněn (bohužel!) nevděkem a věčným odporem vůči svým plánům. Je to nepokojný a odbojný duch. Jeho povaha nesnese zkoumání. Nic ho nepřiměje k tomu, aby byl šťasten, i kdyby mohl. V těchto okolnostech zdá se mi opravdu, že byste prokázal společnosti dobrou službu, kdybyste ho na nějaký čas zavřel jako tuláka, až se před vámi opět objeví (dle Vašeho sdělení slíbil dostaviti se zítra k výslechu, a myslím, že se lze tak dalece na něho spolehnouti). Bude to blahodárným příkladem v zemi, kde je příkladů tolik potřebí, jak pro ty, kdo při dobrých i zlých zprávách zůstávají přátely a otci chudých, tak s ohledem na onu, všeobecně řečeno, svedenou třídu samu. Trvám," atd.

"Zdá se," podotkl Sir Josef, podepsav list, který pan Fish zapečetil, "že je to vskutku určením. Uzavírám své účty ke konci roku i s Williamem Fernem!"

Trotty, u něhož nastala již dávno opět reakce, a který velice zmalomyslněl, pokročil s žalostnou tváří, aby převzal list.

"Vyřiďte mé poručení a díky," řekl Sir Josef. "Stůjte!"

"Stůjte!" zvolal ozvěnou pan Fish.

"Slyšel jste snad," promluvil Sir Josef jako orakulum, "jisté poznámky, k nimž mne přiměla nastalá posvátná roční doba, a povinnost, která nám ukládá, abychom srovnali své záležitosti a byli připraveni. Pozoroval jste, že se neskrývám za své vyšší postavení ve společnosti, ale že pan Fish — tento pán zde — má po ruce účetní knihu a je zde proto, aby mi pomohl začít ti na úplně novém listě a nastupiti novou dobu s vyrovaným účtem. Nuže, příteli, můžete položiti ruku na srdce a říci mi, že jste také připraven na Nový Rok?"

"Bojím se pane," koktal Trotty, vzhlížeje k němu pokorně, "že mám — ještě nějaké malé nedoplatky mezi lidmi."

"Nedoplatky mezi lidmi!" opakoval Sir Josef Bowley strašlivě určitým tonem.

"Bojím se pane," zajíkal se Trotty, "že jsem dlužen ještě asi deset nebo dvacet šilinků paní Chickenstalkerové."

"Paní Chickenstalkerové!" opakoval Sir Josef týmže tonem.

"Obyčejný hokynářský krámek, pane," zvolal Toby. "A pak také nějakou maličkost — na činži. Docela málo, pane. Vím, že bych ji neměl být dlužen, ale byli jsme k tomu bídou donuceni, opravdu!"

Sir Josef se podíval po řadě na svou chot', pak na pana Fishe a na Trottyho, a tak po dvakráte kolem. Učinil pak zoufalý pohyb oběma rukama, jako by se celé věci vzdával.

"Jak může člověk z této neprozřetelné a nepraktické race, starý člověk, sešedivělý člověk, pohlížeti Novému roku ve tvář, jsou-li jeho záležitosti v takovémto stavu! Jak může ulehati večer na lože a ráno zase vstávat a — zde!" odvraceje se od Trottyho. "Vezměte psaní! Vezměte psaní!"

"Přál bych si od srdce, kdyby tomu nebylo tak," řekl Trotty v úzkostlivé snaze, aby se ospravedlnil, "ale byli jsme trpce zkoušeni."

Sir Josef stále opakoval: "Vezměte psaní! Vezměte psaní!" a pan Fish nejen že říkal totéž, nýbrž dal svému rozkazu i dodatečné síly tím, že strčil nosičem ke dveřím. Nezbývalo mu tedy, než se pokloniti a opustiti dům. A na ulici vtlačil si ubohý Trotty svůj starý, ošumělý klobouk hluboko do čela, aby zakryl zármutek, jejž cítil při pomyšlení, že nemá podílu na Novém Roce, ani kdekoli jinde.

Z uzavřeného území.

Obrázek ze skutečnosti. — Napsala Julie Vlasáková.

"Dáme tam Majera. Má neutrální jméno, rozumí úřadu, je klidný a neohrožený. Nezastraší se tak snadno, ani tak hned nevzplane — věru, nevím, koho tam již dát," pravil poštovní pan tajemník v kanceláři ředitelství k panu radovi, drže v ruce žádosti j..ckých Němců o nového administrátora.

Žádost byla psaná, a podepsaná továrníkem B. — Byl to známý host u poštovního ředitelství! Opíraje se o žoky peněz, jež mu Češky do kapes nahrnuly, kupujíce z jeho tkalcoven všechno co potřebovaly, terrorisoval pan B. nejen své dělnictvo, ale i obec, úřady a i ty Češky, co mu bohatnout pomáhaly, posílaje jim jen německé cenníky, účty a stvrzenky.

Nebyl mu nikdo po chuti, kdo se trochu lišil od jeho velkoněmecké zuřivosti. Vyštval kněze Čecha, zničil několik českých živnostníků, poněmcoval smahem dětí svých dělníků a zaplával denuncíacemi všechna ředitelství. Ani u soudu, ani na dráze, ani u berního úřadu, ani na poště nesmělo se ozvat české slovo, ačkoli v městě žila čtvrtina českého obyvatelstva, která se okázale ke své národnosti hlásila, kdežto druhá čtvrtina sice z různých ohledů smýšlení své důrazně na jevo dávat nechtěla nebo nesměla, ale přece skrz na skrz česká byla. —

Poštmistr byl nemocný. Musil si držet administrátora a vybíral si jej vždy z řad německých expeditorů, ale tito, hřešíce na jeho nemoc a jsouce bez kontroly, dopouštěli se různých přehmatů, neboť byli ve svém oboru tak slabí, že tak i onak div poštmistra o místo nepřipravili a proto žádal poštmistr u ředitelství o silu osvědčenou a ředitelství mu poslalo — Čecha!

Tím nastala v činnosti továrníka B. nová kapitola.

Čech, nový Čech do J.... nesměl!

Ať se úřaduje jak chce, ať jest obecenstvo spokojeno nebo není, ať jest poštmistr nesvědomitými lidmi své národnosti na žebráckou hůl přiváděn, ať se děje vůbec co chce, jen když nebude "v německém" městě J. český administrátor!

Pan tajemník každou chvíli posílal do J. nového administrátora a ti se tam střídali jako figurky v kaleidoskopu. Některého vyštvali, jiný utekl sám a konečně poslali Majera.

Šel. On se nebál. Něco vydrží — nějak to půjde!

"To by bylo zle, aby si Čech nezískal mezi Němci respektu," myslil si. Byl ještě mladík, ale silně vůle. Nebyl to sice žádný salonní lev, ale byl to člověk počestný a Čech, pravý vlastenec!

Několik dní uplynlo mu v novém působišti klidně.

Jednou odpoledne otevřely se po zaklepání dvéře úřadovny a vešel elegantní pán:

"Fabriksbesitzer B...." představil se Majerovi.

Tento se uklonil a řekl s úsměvem, představuje se: "Friedrich Majer."

Továrník se blahosklonně usmál. O, mnohoslibné jméno!

"Fiedrich! Majer! Toť jisté muž náš!" myslil si, patrně potěšen a hned se přátelsky o agendě poštovní rozhovořil. Ovšem německy a Majer, co musil, mluvil také tak.

Továrník, chtěje se už o všem na "svém muži" přesvědčit, ptal se ho přívětivě:

"Also, von wo sind si her? Was für eine Uiberzeugung haben sie?"

"Já jsem z Roudnice a jsem Čech!" řekl Majer vážně.

Továrník uskočil. Všechna přívětivost, všechna blahosklonnost byla ta tam! Ubohý Majeře!

Továrník, zapnuv si kabát až po krk, začal jinou notou:

"Mám ...sk na dvacet tisíc — chci peníze!" řekl obchodně.

"Musím je objednat — tolik zde nemám," řekl Majer.

"Tak? Proč pak se o ně nepostaráte v čas? Budu si stěžovat u ředitelství!"

"Prosím — račte," souhlasil Majer.

Továrník sice věděl, že takový obnos na menších poštách pohotovu nebývá, musilť vždy čekat, až si úřad zálohu objedná, ale to mu nevadilo, aby i v tom nenáviděnému Čechu starost neudělal. Neboť třeba byl úředník v právu, není přece nic příjemného, stěžuje-li si někdo u představeného úřadu. Ten upravuje věc vždy tak, že aspoň zdání je proti úředníkovi.

Továrník, poručiv si ještě, aby se mu objednalo za pět tisíc stříbra, odešel.

Peníze přišly. Ale, kdo si pro ně nešel, byl pan továrník.

Minuly dva, tři dni, minulo jich pět, šest — a peníze ležely na poště. Majer neměl kasu v kanceláři a obával se právem o cizí majetek. Koupil si revolver a opatřil si zbrojní lístek. Ve dne ukrýval peníze v bedně pod svým psacím stolem a v noci bral je s sebou na lože. Bál se o ně a nevzdaloval se od nich ani na minutu. Konečně se továrník dostavil.

S potěšením vypočítával mu Majer peníze. Když bylo 15 tisíc na stole v papírech vypočítáno, sáhl Majer pod stůl do bedny a vyňal odtud vak se stříbrňáky.

"Já nechci stříbro!" vykřikl továrník.

"Ráčil jste si je objednati," odvětil Majer klidně a v zuřivý protest továrníkův břinkaly vaky se stříbrňáky na stůl, až jich stálo deset na stole.

Pak se Majer uklonil a obrátil se pokojně k jiné práci.

Však pan továrník, ačkoli zavolal venku čekající nosiče, aby peníze vzali, z čehož Majer soudil, že peněz těch nepotřeboval a že jenom příčinu hledal, aby ho potýral, — pan továrník zahrál mu takový výstup, že nad ním Majer ztrnul!

Továrník, dokázav, že pod elegantní obálkou je u něho hodně hrubé jádro, zahrozil ještě mezi dveřmi na Majera a řekl: "Vy o nás ještě uslyšíte!"

A to na sebe nedalo dlouho čekat.

Každá natrhnutá obálka, každá poněkud odlepnutá známka, každá odrcená pečeť, každé minutkové zdržení něčeho — jeho vykořisťeno bylo k udávání a žalobám na ředitelství. Malichernosti napichovaly se na věci trestné a Majer nestačil se zodpovídati. Dostával důtky i tresty, celé hodiny trávil psaním omluvenek — zlosti měl mimo práci dost, ale statečně všechno snášel. Byl zde a Němci se ho tímto "vždy osvědčeným způsobem" zbavit nemohli.

Patrně nebyly dosavadní ojedinělé případy dosti vydatny.

Proto místní učitel, na slovo vzatý nacionál, vytáhl do boje proti Majerovi.

Pan učitel totiž vrátil poště za celé minulé čtvrtletí nepřijaté tiskopisy. Byla jich náruč.

Však jsou předpisy, že tiskopisy se musí vracet v určité chvíli, jinak že se musí znovu vyplácet a tento předpis se nijak obejíti nedá — ale tomu učitel nechtěl rozumět a když Majer vrácené tiskopisy nepřijímal a důsledně je k vyplacení už po kolikáté dal doručit, usedl pan učitel a napsal na Majera k ředitelství obžalobu o 32 bodech! — Zároveň žádal kategoricky o potrestání a okamžité propuštění Majera ze služeb poštovních.

Majer, obdržev objemný fascikl, s rozkazem, aby se ospravedlnil, zhrozil se! Času má tak málo k zotavení po únavné práci a ještě tohle! —

Kolik večerů nad tím proseděl, než našel všechny paragrafy, dle kterých se řídil a tak bod za bodem obžalobu vyvrátil. Pan učitel dostal vyřízení, že si Majer počínal správně a následkem toho trestán býti nemůže.

Bylo to vzbouření. Místní časopis skoro celou zásobu žluče spotřeboval — a té mají Němci vždycky dost. — Konečně radil bodré mládeži, aby si od žádného Čecha vůbec a od Majera zvlášť nic líbit nedala.

Majerovi dostalo se několika anonymních listů — okáželi se někde, že pisatel "ho skolí jako psa."

Ale Majer se okazoval přece a tak se stalo, že hodil se jednou k jakémus shluku na ulici.

Několik mladých pánů zaskočilo mladé české děvčátko a tropilo si z něho — ustrašeného a plačícího, hrubé žerty.

Majer, odhodiv jich několik stranou, odvedl dívku do nejbližšího českého domu. Sotva se za děvčetem dvéře zavřely, vrhli se mladí páni na Majera, chtějíce ho pověstnou "německou pravicí" utlouci, ale Majer opřel se zády o zeď a rozdával českou pěstí i holí tak hbitě rány na všechny strany, že chlapci s krvavými nosy a přísahajíce pomstu odtáhli.

Majer nebyl bázlivec, ale provokovat také nechtěl. Neobjevoval se tudíž ve městě. Chodil ven do polí, lesů a okolních vesnic. Shledal, že německý lid, zejmena na venkově, není tak zuřivý, jak ho německý tisk líčí.

Majer se vracel jednoho pozdního večera domů. Bylo po žních.

Na kraji světlé plochy rozsáhlého strniště pozoroval několik lidských postav. Kráčely týmž směrem, jako on, ale kruh jejich se užíl a se všech stran postupováno blíže k němu.

Patrně ho nepřátelé zde vystopovali a chtějí ho zde v odlehlé krajině přepadnout.

Majer se nebál, ale přece s jakýmsi uspokojením ohmatal revolver v náprsní kapse.

Zrychlil krok. Nedaleko byl les, ale než se mohl v jeho stínu ukrýti, dopadl déšť kamení na jeho záda. Majer dal se na útěk, ale to bylo pohnutkou k výbuchu posměšného, pohrdavého křiku:

"Er fürchtet sich, der Hund! Ihm nach! Ihm nach!" a tucet kamenů a klacků letělo za ním.

Majer zbraně zbytečně užíti nechtěl, ale potupy, že se bojí, snésti nemohl! —

Zastavil se a obrátil tvář ku pronásledovatelům.

"Co chcete?"

"Natlouct ti! Zabít tě! Pse!" ozval se mu divý ryk vstříc. —

"Nechte mne! — Střelím!" zvolal Majer, ale rána kamenem do ruky byla mu odpovědí a již několik klacků se zdvihlo mu nad hlavou.

Rána třeskla. Rota se zastavila. Jeden z nich do nohy střelen, upadl. Však houfec jich hnal se stále za Majerem a jen střelná zbraň udržela je v určité vzdálenosti.

Až na náměstí ho pronásledovali kamením a křikem. Majer šel přímo na četnictvo. Teprvé nyní se pronásledovatelé rozprchli.

Tam udal, že v sebeobraně poranil kohosi a jel s povozem pro poraněného. Podařilo se mu vynutit na něm, že vyjmenoval své druhy a podal na všechny žalobu. Poněvadž pak mu jí nechtěl nikdo z německých advokátů napsat, napsal si ji sám česky!

Což tu bylo křiku o krvežíznivosti Čechů, že se nenechal od Němců utlouci! — Noviny v J. málem že ve zvláštním vydání nevyšly a všichni Němci v městě se těšili na Majerovo potrestání.

Všichni totiž myslili, že soud je touž vášní jako oni ovládán — ale po prvním výslechu se věc utvářila tak, že rodiče mladých zbujníků dostali starost a poslali nejobratnějšího advokáta jako parlamentáře k Majerovi, aby od žaloby upustil. Majer nechtěl....

Advokát hrozil, vymlouval, konečně prosil a pouzakoval na následky trestu pro mladé lidi — dovolával se srdce a svědomí Majerova — až Majer udal podmínky, za jakých od žaloby upustí. Němcům se do nich nechtělo — ale konečně je přece raději vyplnili, než aby nechtěli mladíky trestat.

Noviny se o výsledku soudu vůbec nezmínily.

Majer měl pokoj.

Bylo mnoho Čechů v J., kteří si přáli "Pane bože, jenom více takových Čechů do uzavřeného území!" ale bylo také dosti takových, kteří Majerovi vyčítali provokaci a nesnášenlivost.

Majer se hněval a řekl:

"Jak? Ještě jsme málo snášenlivosti, delikátnosti, ústupnosti a nevím, čeho všeho vůči Němcům osvědčili? A pomohlo to? Zbabělci, psy a méně cennými nás zovou! Ale já vám za to svým životem ručím — kdyby každý Čech na německé sprosťáctví odpovídal ne jemností, ale ranou, lépe bychom sobě a věci posloužili, než všemi komplimenty, co jich děláme!"

Jasmínový květ.

Jednoho odpoledne byla Anežka celá rozrušena. Měla jakýsi neskonale blažený sen, ale nechtěla ho nikomu pověděti. Čekala jenom a číhala, až se Kazimír, její bratranec, vrátí z projížďky. Podmanitel konečně přišel. — Slezl s koně a podal na dvoře stojící Anežce jasmínovou větvičku, plnou omamujících kvítků.

Anežka takořka radostí vyskočila a padla Kazimírovi kolem krku. Na štěstí neviděl tento zvláštní výjev mimo jezdce nikdo jiný. Anežka stále šeptala:

— Děkuji, děkuji! Tedy jsem se neklamala.

— Což pak ten jasmín něco znamená?

— O, vždyť se mi o tom zdálo! Právě o něm se mi zdálo. Jak jsem šťastna!

— Sen? A co pak se ti zdálo? — tázal se bratranec stále u větším údivu.

— Pojď jen, povím ti to. Pojďme do zahrady, tam ti to budu vypravovati.

Uchopila Kazimíra za ruku a dala se s ním do běhu.

V besídce sedla si vedle něho a beze všeho zapýření docela upřímně počala vypravovati.

— Zdálo se mi o tobě, Kazimíre. — Procházeli jsme se oba v nádherném, velkém parku. V houstině zpívali ptáci. A podivuje! i já, i ty jsme slovům těm jasně rozuměli, jakoby byli mluvili lidskou řečí. Povídali, že se vzájemně milujeme — no, to je ubezpečování zcela zbytečné, neboť my se přece nebudeme nenáviděti. Pravda-li, Kazimíre? A tedy tam v parku — oba dva jsme byli tak blaženi! Já jsem ti také řekla, že ji jsem — ale ty jsi mlčel a jen oči tvé prozrazovaly, že jsi též blaženým. Pak jsem ti povídala, že tě miluji — ale tys ani teď nic neříkal, jenom jsi na mne hleděl, jako bys mi nerozuměl. Tu jsem znovu mluvila, ale tys najednou stál tak daleko ode mne, že jsi mne ani neslyšel. Ulekla jsem za tebou a ty jsi zmizel.... Místo tebe postavila se přede mne krásná dívka, jakási víla, a ta pravila: "On se ti vrátí s jasmínovým květem v ruce; dá ti ti ten květ, pak tě jistě miluje!" Vykřikla jsem radostí a.... hned na to jsem se probudila.... Chtěla jsem ti ten sen ráno vypravovati a 'chtěla jsem ti dělati výčitky, že jsi byl ke mně ve snu tak nemilosrdným. Neboť jsem se hněvala, že jsem se dříve neprobudila, nežli jsi se vrátil s jasmínovým květem.... Ale teď jsem usmířena! Neboť třeba že jsi ve snu se již neobjevil, přišel jsi a vrátil jsi se ve skutečnosti, přinesl jsi květ a dals mi jej. Vidíš to, Kazimíre?

— A věříš ve sny?

— Ale vždyť je to skutečnost!

— Což, jestli jen tak náhodou....

— Nu, ovšem, že jsi náhodou ten květ utrhl a náhodou mi jej dal. To právě ukazuje, že jest to dílem osudu, řízením jakési vyšší moci. O, já věřím takovým pověrám! Myslíš, že bych byla ten květ žádala, když jsem jej v tvé ruce viděla a ty bys mi ho byl nedával? A proč jsi mi jej dal? Kdo ti to poroučel? Nenašeptal ti to nějaký vnitřní hlas? Vždyť jsi mi dosud nikdy žádné květiny nedal! Kolikrát jsi měl růži v ruce, kolikrát fialku za kloboukem; potom z honby nepřinášel-li jsi vždy nějakou zvláštní květinu? Proč ti dosud nenapadlo, abys mně ji dal? Proč jsi mi právě dnes dal ten jasmín, týž, o němž se mi zdálo? Vidíš, to je dílem osudu! Tento květ jest tvým vyznáním lásky!

Nikdy nebyla Anežka tak pomilovaní hodnou, jako teď, když v dětinném sebezapomenutí mu všecko vyžvanila. Znělo to jako nějaký žert, jako nějaké škádlení; ale hluboký, temný oheň jejích očí hrozivě vzplanul a když Kazimír pohledl do těch podivných očí, zmocnil se ho najednou větší nepokoj.

Tato dívka věří nezvratně nejen v tento zvláštní rozmar náhody, jenž uvádí najednou sen ve skutek, nýbrž věří také v Kazimíra, o jehož lásce teď už pochybovati nedovede a věří ve vlastní své city, které jsou tak vroucí.

Může-li ještě Anežku potkati zklamání? Nedovedl by ho snésti ten malý bláznínek!

Kazimír opustil besídku zkroušeně, jako nějaký hříšník. Byl v zámku hostem už několik týdnů. Dvořil se Anežce, své příbuzné, ale srdce jeho už tlouklo pro jinou, tajné a šťastné. — Jaký to rozmar osudu, že Anežka nyní v něj důvěřuje, na něj počítá. To naivní, nevinné dítě!.... Jaká to rána! Neměže déle zůstati v kruhu toho malého bláznínka. Chtě nechtě rozdmýchal lehkomyslně takový oheň, z něhož může vzniknouti požár.

Musí jej v čas udusiti.

Pomalé, ale důsledné ochlazování. To bylo jeho heslem. Lék ten pokoušel se dávati nemocnému srdci v malých dávkách.

Pomilování nejhodnější dítě, když si umíní, že budou hráti nesnesitelného, dovedou býti odpornějšími, než jiný antipatický smrtelník. A Kazimír uměl býti nepříjemným. Ale dívka nebyla s to té strojené chladnosti snésti. Neustále plakala a skutečně se z toho roznemohla.

Kazimír chtěl býti upřímným.

— Milá Anežko, poslechni! My svoji nemůžeme nikdy býti!

Uchopil ji za ruce a díval se jí do očí.

Dívka stála celá zaražená. Jakoby byla neslyšela, jakoby byla tomu nerozuměla, co Kazimír řekl.... Hleděla strnule, udiveně.

— Jsi tedy mým nepřítelem? — zvolala potom.

— Utiš se, má drahá!

— Tak jsi mne klamal!

— Nikoli, ale ty jsi klamala své srdce.... Anežko! Mé dobré dítě! Zapomeň na tu hru, neboť co to jiného bylo? O, vím, že za několik dní, snad už zítra se tomu budeš smáti.

— Zítra? A budu se smáti?

Oči se jí rozšířily, jak se tázala. Vlastně ani nevěděla, proč tato slova řekla. Právě tak mohla říci něco jiného, cokoli.

Také Kazimír pochopil to teprve druhý den.

Nic nezastřelo pohled Anežčin. Suchý zimničný lesk v nich plál. Němá muka bez slzy.

První láska, muka prvního zklamání.

Z mad'arštiny přel B. K.

Maska.

Jiří, student, cupal o půl sedmé radostně sem a tam pevně přesvědčen, že Jevgenia Nikolajevna přijde. Vítr rozhaloval mu plášť, jenom sponou zapnutý, ale on chladu nepociťoval žádného. Čepice seděla mu vzadu v týle, a oči jeho zářily vyzývavě a něžně zároveň, když díval se na ženy, které spěšně se ubíraly náměstím, ačkoli již skoro týden jenom jedině ji miloval, bylo srdce jeho přece vnímavé a on sám ještě tak mlád, že nemohl vůči všem ostatním býti úplně lhostejným....

O 7mé hodině nejvyšší dva knoflíky pláště byly již zapjaty; pohlížel stále ještě na ženy, ale bez vyzývavosti, spíše již s opovržením a odporem. On potřeboval jenom jednu, ostatní mohly jíti k d' asu. Jenom jej svojí klamnou podobností k ní rušily a uváděly v nejistotu a zo